

İlham Əliyevin sosial islahatlarının mərkəzində Azərbaycan vətəndaşının rifahı dayanır

Sosial sahədə aparılan islahatlar və dövlət başçısı tərəfindən qəbul edilən qərarlar ardıcıl şəkildə davam edir. Prezident İlham Əliyevin 2021-ci il 16 oktyabr tarixli "Əhəlinin sosial rifahının qorunması sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" sərəncamı isə sosial islahatların yeni mərhələyə keçməsinə imkan yaradır. Həmin sərəncamın icrasına nəticəsində 1,2 milyon vətəndaşımızın sosial vəziyyəti nəzərəcarpan dərəcədə yaxşılaşıb.

Ümumiyyətlə, son 4 ildə dövlət başçısı tərəfindən əhalinin rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində bir sıra mühüm sənədlər imzalanmışdır. Bu dövrdə minimum əməkhaqqı 2,3 dəfə, orta aylıq əməkhaqqı 40 faizə yaxın artmışdır. Minimum pensiyada 2,2, müavinət və təqaüddə orta hesabla 2,5 və 3 dəfə, bəzi istiqamətlərdə isə 3 dəfədən çox artım baş vermişdir. Ümumilikdə isə 2018-ci ildən sonra dövlət başçısının imzaladığı fərman və sərəncamlarla ölkə əhalisinin yarısını əhatə edən 3 sosial islahat paketi icra olunmuşdur. Bu paketlərin maliyyə dəyəri 6,5 milyard manata çatmışdır.

Bu baxımdan gələn ilin büdcəsində ən çox vəsaitin sosial sahəyə ayrılması təsadüfi deyil. Büdcənin gəlirlərinin təxminən 47 faizinin sosial sahəyə ayrılması bir daha təsdiq edir ki, Azərbaycanda həyata keçirilən siyasətin əsas hədəfi ölkə vətəndaşının sosial güvənliyinin təminatıdır. 2023-cü il üzrə Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun (DSMF) büdcəsi haqqında qanun layihəsi də məhz bu baxımdan tərtib edilmişdi. Qeyd edək ki, gələn il DSMF-nin gəlirləri və xərcləri bərabər olmaqla 6,2 milyard manat proqnozlaşdırılır. Bu, cari ilin büdcəsinə nisbətən 657,7 milyon manat və ya 11,7 faiz çoxdur.

Xatırladaq ki, əmək pensiyalarının orta aylıq məbləği 2020-ci ildə 302, 2021-ci ildə 332, 2022-ci ildə 371 manat təşkil edib. 2023-cü ildə isə ölkə üzrə bu rəqəmin 423 manat olacağı proqnozlaşdırılır. Bu isə son 4 ildə əmək pensiyalarının orta aylıq məbləğinin 120 manatdan çox artması deməkdir. Növbəti ildə yaşa, əlilliyə, ailə başçısını itirməyə görə pensiyalarda da artım nəzərdə tutulub.

Son dörd ildə minimum pensiya 2,2 dəfə artaraq 240 manata çatdırılıb. Bu gün ölkəmiz minimum pensiyasının həm nominal, həm də alıcılıq qabiliyyətinə görə MDB-də ilk yerdədir. Bu dövrdə orta aylıq pensiya isə 75 faiz artaraq 363, yaşa görə orta aylıq pensiya 70 faiz artaraq 394 manata çatıb. Beləliklə, son 4 ildə müavinət və təqaüd ödənişləri müvafiq olaraq 3 və 5 dəfə artıb. 2018-2022-ci illərdə sosial təminat növləri, yəni pensiya, müavinət, təqaüd, ünvanlı dövlət sosial yardım üzrə illik xərclərdə də 70 faiz artım olub.

Məlumdur ki, Vətən müharibəsində qazandığımız qələbədən dərhal sonra Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə şəhid ailələri, qazilər və erməni terrorundan zərər çəkən şəxslərə bağlı genişmiqyaslı sosial dəstək paketinin icrasına başlanılmış, bu sahədə humanizmin və sosial ədalət prinsipi başlıca meyar kimi qəbul edilmişdir. Bu mənada dövlət başçısı tərəfindən 2020-ci il dekabrın 30-da imzalanan fərman həssas kateqoriyadan olan insanların sosial müdafiəsində xüsusi rol oynadı. Həmin fərmanla Prezidentin şəhid ailələri üçün təyin etdiyi aylıq təqaüd 300 manatdan 500, müharibə, 1990-cı il Yanvar hadisələri, hərbi xidmət vəzifələrini yerinə yetirməklə, Çernobil AES-də hərbi xidmətlə əlaqədar olan şəxslər üçün I dərəcə üzrə 250 manatdan 400, II dərəcə üzrə 230 manatdan 350, III dərəcə üzrə 210 manatdan 300, Milli Qəhrəmanlar üçün 1500 manatdan 1800, İkinci Dünya müharibəsi iştirakçıları üçün 150 manatdan 300 manata çatdırıldı. Bununla yanaşı, "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" adı verilmiş şəxslərə Prezidentin 2000 manat məbləğində aylıq təqaüdü təsis olundu.

Prezident İlham Əliyevin 25 iyun 2021-ci il tarixli fərmanı ilə vahid əlaqələndirmə mərkəzlərinin yaradılması şəhid ailələrinə, müharibədə yaralanmış qazilərə xidmətlərin "bir pəncərə"dən, operativ, şəffaf, vətəndaş rahatlığı və məmnunluğu prinsipi əsasında təqdim edilməsinə imkan verib. Bakı şəhəri və Abşeron rayonundakı DOST mərkəzlərində fəaliyyətə başlayan 21 qurum (6 mərkəzi, 14 yerli icra hakimiyyəti orqanı) tərəfindən 26 istiqamətdə xidmətlərin vahid məkandan təqdim edildiyi mərkəzlərdə bu günə qədər minlərlə şəxsə xidmət göstərilib.

Ölkəmizdə bu sahədə icra olunan islahatlar daxilə geniş dəstək tapmaqla yanaşı, beynəlxalq

xalq təşkilatları tərəfindən də təqdir edilir. Xüsusən o təqdir olunur ki, Azərbaycanda aparılan islahatlar və qəbul edilən qanunlar ilk növbədə həssas təbəqədən olan insanları əhatə edir. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonrakı dövrdə bunun bir daha şahidi olduq. Belə ki, müharibə başa çatdı kimi dövlət şəhid ailələri və müharibə əlilləri, həmçinin müharibə iştirakçıların sosial müdafiəsi üçün geniş proqramlar hazırlayıb həyata keçirməyə başladı. Bununla yanaşı, düşmən tərəfindən mülki əhaliyə vurulan ziyan da dövlət tərəfindən qarşılanmağa başladı.

Söz düşmüşkən, şəhid ailələrinin və müharibə əlillərinin mənzil və fərdi evlə təminatı da dövlətin diqqət mərkəzindədir. Hər il bu kateqoriyadan olan çoxsaylı vətəndaşımız mənzil və ya fərdi evlə təminat olunur. Prezident İlham Əliyev bu barədə demişdir: "Müharibədən sonra bir çox şəhid ailələrinə və müharibə əlillərinə dövlət tərəfindən mənzillər verildi və hesab edirəm ki, bu il Bakı şəhərində bu məsələ artıq tam həll olunaçaq. Keçən il 3 min mənzil və fərdi ev verilmişdir, bu il 1500 mənzil və ev verilir. Bütövlükdə Birinci və İkinci Qarabağ müharibələrinin şəhid ailələrinə və müharibə əlillərinə 12 min 500 mənzil verilib. Ermənistanda nə qədər verilib? Sıfır! Bir koma da verilməyib, bir daxma da verilməyib. Yəni, əlbəttə, biz Ermənistanla özümüzlə heç cür müqayisə etmək istəmirik. Amma bu reallıqdır. İndi dünyada o qədər müharibələr olub - bizim bölgəmizdə, bizim coğrafiyaya yaxın olan yerlərdə, başqa yerlərdə. Hansı ölkə bunu edir? Mənə desinlər, mən eşitməmişəm. Ona görə etmirik ki, bununla öyünək, ona görə edirik ki, bunu mənəvi borc bilirik, edirik və edəcəyik. Bütün şəhid ailələri, hansılar ki, hələ növbədədir, yaxın gələcəkdə evlərlə təminat ediləcəkdir".

Sırr deyil ki, əhalinin sosial rifahının yüksəlməsində məşğulluğun rolu danılmazdır. Bu baxımdan yeni iş yerlərinin yaradılması həyata keçirilən islahatların əsas hədəflərindən biri kimi müəyyən edilib. Təsadüfi deyil ki, ölkəmizdə əhalinin məşğulluğuna yönəldilən xüsusi diqqət beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən də yüksək qiymətləndirilir.

Son dövrlər sosial xarakterli iş yerlərinin açılması bu sahədə müsbət dinamikanın yaranmasına təsir göstərir. Xüsusilə fərdi sahibkarlıqla məşğul olmaq üçün vətəndaşlara göstərilən yardım məşğul əhalinin sayının artmasına səbəb olur. Bununla yanaşı, işsiz vətəndaşların ödənişli ictimai işlərə cəlb olunması da müsbət nəticə verir.

Yaxın keçmişdə rayonlarda yaşayan əhalinin iş yerlərinin azlığından, çox vaxtsa yoxlulardan əziyyət çəkməsi hamıya məlumdur. 2004-cü ildə regionların sosial-iqtisadi inkişaf proqramlarının icrasına start verilməsi ilə bölgələrdə bu sahədə müşahidə edilən çətinlik aradan qalxmağa başladı. Belə ki, regionların inkişafı ilə bağlı qəbul edilən dövlət proqramlarının icrası yeni müəssisələrin yaranmasına və iş yerlərinin açılmasına münbit şərait yaratdı. Dövlət dəstəyi sayəsində bölgələrdə minlərlə kiçik, orta və iri istehsal, emal və xidmət müəssisələri açıldı. Paralel olaraq dövlət və özəl xidmət sahələrinin fəaliyyətə başlaması yeni iş yerlərinin yaradılmasına imkan verdi. Xüsusən turizmə verilən dəstək regionlarda əhalinin məşğulluğuna müsbət təsir göstərən əsas faktora çevrildi.

Məlum olduğu kimi, regionlarda əhalinin başlıca məşğulluq sahəsi kənd təsərrüfatıdır. Bu sahəyə dövlətin xüsusi diqqəti sayəsində aqrar sektor yenidən kənd əhalisinin əsas məşğulluq sahəsi oldu. Ənənəvi kənd təsərrüfatı sahələrinin dirçəldilməsi ilə bağlı qəbul edilən qərarlar, dövlətin kəndliyə dəstəyi həm məhsul istehsalının artmasına, həm də əhalinin məşğulluğuna müsbət təsir göstərdi. Pambıqçılığın, tütünçülüğün, baramaçılığın, çayçılığın, arıçılığın, fındıqçılığın və s. sahələrin dirçəldilməsi, dövlət tərəfindən bu növ məhsulların istehsal edilməsinə görə subsidiyaların ödənilməsi, həmçinin ixracın təşviqi minlərlə yeni iş yerinin açılması ilə müşayiət olundu.

Sonda onu da qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin apardığı sosial islahatların başlıca istiqaməti sosial ədalətin əsas tutulmasıdır. İkincisi, cəmiyyətdəki həssas kateqoriyadan olan bütün insanlar dövlətin imkanlarından bərabər faydalanmalıdır. Üçüncüsü, bu sahədə şəffaflığın təmin edilməsidir.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"